

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди Советиниң болгаш Министрлер Чөвүделиниң органы

ГТО—БҮГҮ-НИИТИНИҢ ХЕР ЭЗ

Коммунисттик партия болгаш Совет чааак улустан кадык бажылаарыча, оларның күш-дүмүр кижизилдигин ажайыгычтык доктормал сатып салып келген. «Күш-культура» болгаш спортту улам ийгиликтерге талаш-биле хемчеглер дугайында СЭКП Төп Комитетиниң болгаш ССР-ниң Министрлер Чөвүделиниң доктормал амдыралга боттандырып турарының түрүндө сөөлү чыдарга күш-культура ишмердигин бистик чуртувуста көстүп көрбөө-лүк болгаш калбарган. Спортту улам сайыраңгайындар сорулга СЭКП-ниң XXIV съездиниң шийтирилген айтканы. Ол сорулгага үндөлүш бо чыдык март 1-ден бастап Бүгү-ашкындак чаа күш-культура комплекси — ГТО-ну амдыралга боттандыра берген.

Моон мурунда дужаап турган комплекс миллион-миллион совет кижилериниң кадык бажылаарына, күштүгү, туттуңгү, дилем болуруна, күш-ажык кылырга болгаш Төрөөн чуртун камгалаарына эрежок чутула чакымдары, шынарлары берген.

Бистик чуртувуста коммунисттик тургузушкунуң айттырылган шапкымы-биле шийтирилген турар бо үеде, амдырал кижилерден негедени бедиткен, ооң күш-ажыкчы аргалары өскерленген. Ычангаш ГТО-нуң чаа комплекси ийги-бүрү ийги-харам кижилерин саара туткан, оларны дужаары кижиниң күш-дүмүр оюдуңга ажайыгычтык, бүдүрүкчүлүг ажайыгыча, Ада-чуртун камгалаарына кезеде белен болуруна дуулаар. Оон ийги сагыш-сеткил байлак, мага-боду чараш, шырак кижилерин өстүрүнгө, коммунисттик ажайы-чапшы болгаш совет патриотизмин кижизилдиргө ГТО-нуң негеделери чутула чери элээр. Ычангаш ол совет күш-дүмүр кижизилдигинин программалык үндөлүшү болур.

Бо чыдык апрель 17-де СЭКП Тыва обкомунун бюросу болгаш Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүдели «ГТО-нуң чаа Бүгү-ашкындак күш-культура комплексин республикага боттандыра талаш-биле хемчеглер дугайында» доктормалга түзүлгөн алгаш, ГТО-нуң комплексинин нормаларын дужаарына эки түптүлдери болган район азы хоорайны шапкынары-биле партия обкомунун болгаш республиканың Министрлер Чөвүделиниң база өблөрүкчүлүгүндө шийтир Кыздык түзүлгөн.

Чаа күш-культура комплексин амдыралга боттандыра талаш-биле бистик республиканың чер-чөдө партия, совет, комсомол, профсоюз болгаш спорт организациялары чакырып ажайыгычтык кылган. Бирги ээлдеге комплекстин учур-дуулан чоңга тайымдырлаар, ооң нормаларын дужаарына болгаш хулаан алырына белеткенде чер болганга чоруккан. Республиканың бүдүрүлгелеринде, колхоздарында, совхоздарында, албан организация, өөредилге черлеринде 38 муң ажайык ГТО-нуң нормаларын дужаарына киришкен, ооң иштинден 198 киши хамаарышкан чадаларының комплексин доузуу-биле дужааган, демистерин алган. Моон алырга чер-чөдө чаа комплекстин нормаларын дужаар хемчеглерин ал эелээр. Ындык болза-даа ГТО-ну дуулааа чогур улустан ишти сангыга хамаарыштыр алыр болза, дужаап эгелээриниң хууу эвези болуп турар. Оларның хой үрүзүу амалдар болгаш школалар. Комплекстин дүртүк болгаш бектик чадаларын дужаар эгелээр Кыздык, Ак-Довуракта, райондарга хой эзе. Бис-Хем, Току, Эрап райондарында мичага чедир чакыс-даа киши бектик чадын нормаларын дужаарына кирбөөн четпес. Таңды районунан дүртүк чадын дужаар учурау 4500 хире кишиниң чутула 162-ин киришкен. Оске черлерде байдал оон дөрөдөөсө.

Кыздыктың № 11 школаның, республика эмнегезинин, даарынага комбинатының коллективтеринде, Таңдының «Элегес», «Тилегес», Улуг-Хемниң «Улуг-Хая» совхозтарында хой-ишти организациялары ГТО-нуң комплексин пропагандалаар, ооң нормаларын дужаар болгаш хулаан алыр талаш-биле чакык хемчеглерин алган. Республика эмнегезинин ажайыкчылары ГТО-нуң комплексин дужаарына масалыкты киришкен, оон 760 киши нормаларын күөсеткен. Кыздыктың № 11 школаның күш-культура башкысы Ю. Козлов өөренкилерин ортузунга чаа күш-культура комплексин иштетерин дөш улуз ажайык чорудуп, бүтү школаларына ооң нормаларын дужаарыча хараа туткан. Юрий Николаевич боду өскелерге үлгерин көргүзүп, дүртүк чадын нормаларын тергиин эки дужааган, алдын дөшкө-биле шийтирилген.

ГТО-нуң күш-культура комплексин амдыралга боттандыра талаш-биле ал чорудуп турар хемчеглер ам-даа чогур негедеге четпес. Дык хой үлгүлүк бүдүрүлгелер, колхозтар, совхозтар, албан организация, өөредилге черлери чаа комплексти пропагандалаар, ооң нормаларын дужаар боттуг ажайык чорутпайн келген. Ындыларга наймылаада Кыздык-садык чери, тузубу заводу, республика типографиясы, электростанция, ортумак өөредилге черлери, Тес-Хем, Бай-Тайга, Чоон-Хемчик, Бис-Хем районлары хамааржыр. Бо черлерде спорт ажайыкчылары партия организацияларын, ажайыкчы човнар депутаттарының чер-чер Советтеринден чогур деткичени болгаш дуулаамчыны албайн турар.

Чаа күш-культура комплексин амдыралга боттандыра дугайында партия болгаш чааактың доктормал күөседир дөш чер-чөдө партия, совет, профсоюз, комсомол, спорт организациялары, ДОСААФ комитеттери боттуг хемчеглерин алыр хулаалгалаар. ГТО-нуң учур-дуулан киши бүрүзүгө чедир пропагандалаар, студенттерин, бүдүшпанын тургузар. Бо талаш-биле муракчы ажайык коллективтерин дүржүлгөсүн иштетерлер учураат. Студенттерин, аалдарны, катоктарны, боодага черлерин комплекстин нормаларын хулаан алырына таарымчалык кылдыр дерин, оларнын ажайыгычын экижидер. Аңаа белеткек болгаш ГТО-нуң нормаларын дужаарының маргылааларын эрттирериниң графиниң тургузары эрежок чутула.

Спорттун киши сезону келген. Хаак баалаарың, катоктарны эки кылдыр, олар комплекстин нормаларын дужаар негеделерин хайдырган турар учураат.

ГТО-нуң нормаларын дужаарын дүргө болгаш калбаа-биле чоруккан туудум-па, калык-шырак, бажык тура-соруктуг, туруштуг кижилер хой-биле кижизилттер. Ол ажайык чонун коммунисттик кижизилдигин экижидеринге уаут салдары чедирер. Ону чедиркиниң шийтирилгө—партия болгаш хой-ишти организацияларының, бүтү-иштинин херээ.

П. Ф. ПАРШУКОВА, З. Л. КУРЧЕНКО ОЛАРГА ТЫВА АССР-НИҢ ШКОЛААРЫНЫҢ АЛДАРЛЫГ БАШКЫЗЫ ДЕП АТТЫ ТЫПСЫР ДУГАЙЫНДА

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАРЛЫ

Удус өөредилгениң талаш-биле ачы-хавыаам дөш Тыва АССР-ниң школаларың алдары башкызы деп хулаалга атты тыпсыр болза:

Паршукова Фидельевна Паршуковага — Тыва АССР-ниң чырадымыкын министрлик орадакчымы.

Зинаида Лифашьева Курченковага — Тыва республика совхозтук кооператив профсоюзал-техниктиң үчүлдигениң директору.

Совединин Президиумунун Даргазы Б. ДОЛЧАНМАА
Совединин Президиумунун Секретары К. БУДУК-ООЛ

Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун Даргазы Б. ДОЛЧАНМАА
Тыва АССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун Секретары К. БУДУК-ООЛ

Кыздык хоорай,
1972 чылдың октябрь 23.

ЧУГУ ОКТАБРЬГА УТКУШТУР

Антонина Матвеева Ерактина — Кыздык республика типографияның эң хоочун өрүкчүлеринин бирээни. Типографияга чөдөри беш чыл өрүкчүлүк келген. Каңкадык, эрестик амылдан турар. Бүдүрүлгеге кончуг эки ажайык турары дөш хой улаа шаңнадым, хуңдулак бижилерин ал келген. Ол ам бүдүрүлгө планын күөсетип-пал, баа-ла өрүлде нассаан элөпкөн ажайык турар.

ЧУРУКТА: А. М. ЕРАКТИНА.
С. ФЕОКТИСТОВТУҢ ФОТОСУ.

ОРУЛГАЛЫГ БОЛГАН

ССРЭ-ниң тургустунганындан бээр 50 чыл болур оюнга төлөпиг учуражыры-биле алган бедиткен социалисттик хулаалгелерин хуусаа бетинде күөседир дөш Кыздыктын алгы заводунуң коллектив бо чылдын эрткен тос айларында күженишкениң ажайыдаан.

Завод чыл эгезинден бээр 763 муң ажайык рубльдин продукциясын садып саарган азы планын оонаалдазын 104,9 хуу күөсеткен. Бүдүрүлгө эрткен чылын карыргалыг ажайык турган болза, бо чылдын эрткен айларында 42 муң рубльдин орулгазын алган. Моно заводка күш-ажыкчы организастарын экижидер болгаш бүдүрүкчүлүк бедидер

хемчеглерни чорудуп, ажайыкчыларнын ортузунга политкижизилдигелиг ажайык күштелдиргеннин түнелинде чедир алган.

Коллективтин кижигүннери чигетти болгаш материалдарын ажайык база камналгалыг чарыгдаар талаш-биле демисекип турар. Идик кылдыр цехтин кижилери 14.500 дөрбелчин дөшметр хөмнү, кидис идик кылдыр цехтин коллективти 7.600 килограмм дүктү камнап алган.

Юбилейге адал болдурган социалисттик чарыштын муруну одуруунда Полина Казанцева, Иван Колпаевтин, Мария Кондратованың удурткан бригадалары чоруп турар.

(Бистик корр).

КУШ-АЖЫЛЧЫ БЕЛЕК

Кыздык тукут Улуг-Хем үлгүлүк ишчилеринин Улуг Октябрының 55 чыл оюн күш-ажыкчы белектер-биле уткуп турарлар. Ажайык-агай чери бо чылдын үшкү кварталында продукция сайгарарының планын 120,8 хуу, күш-ажыкчыны бүдүрүкчүлүк оонаалдазын 112,4 хуу күөсеткен. Иландан ажайык 381 муң рубльдин продукциясын сайгарган, күш-ажыкчыны бүдүрүкчүлүк бедиткениң кү

сели-биле оонаалдан ажайык муң ажайык рубльдин орулгазын алган.

Социалисттик чарыштын бирги черин Михаил Иванович Сандрагайлов баштаан ишчилер цех элөк турар. Муракчы цех оң айларын программанын 36 хуу ажайык боттандырган.

Ирбанның, Чербинин ишчилеринин ажайыкчыларын эки ажайыкчылар. Мында Борис Иванович Бухаровтун иш белектер бригадалы эң дөдөр көргүзүлгү. Ыашты учураар, кезер, белектер талаш-биле муракчыларга Владимир Ершеник, Фаина Бахарева, Семен Билин олар хамааржыр.

Ыаш үлгүлүк ажайык-агай черинин ажайыкчылары боттуну кол сорулгазы — Октябры байырагына чедир оң бир айларын бүдүрүлгө оонаалгаларын бүрүн күөседиринге бажык бүдүрүлгелер.

Д. ЕНДАН.

ТУК—КЫЗЫЛЧЫЛАРДА

СЭКП-ниң Кыздык хоорай-мурун болгаш хооруксуконун хулаалга азынга хоорай Советиниң ажайык-агайларының муракчылары, бо күсүк чаагай дүктүгү ажайык алырга идепкейлик киришкен үлгүлүк бүдүрүлгө, албан организация чарышын дөдөрчөлдөчүлери, партия, совет ажайыкчылары, студенттериниң дөдөрчүлүк ооруккан. 1972 юбилейлик чыдык алейк тараанын ажайык алырына чакырылган чедириниң дөдөрчүлүк чарышын дөдөрчөлдөчүлери, партия, совет ажайыкчылары, студенттериниң дөдөрчүлүк ооруккан. 1972 юбилейлик чыдык алейк тараанын ажайык алырына чакырылган чедириниң дөдөрчүлүк чарышын дөдөрчөлдөчүлери, партия, совет ажайыкчылары, студенттериниң дөдөрчүлүк ооруккан.

Совединин совхозтарының ажайык-ишчилери боттарының хуу бүдүрүлгө чүктүдүгү күш-ажыкчы-биле мурунда чылдарда турун көрбөөн чаагай дүктүгү өстүрүн ишидан. Ону ажайык ал, муруна мурунага планын оонаалдан октябр 23-ке чедир 3,7 татап ажайык күөседил, шунгу 5754 тонна эки шынарның тараанын Төрөөн чуртун шынарларына турган иштеткени демделээр.

Юбилейлик жылда кыздыкчылар тараанын ишти чылдамын 15.400 тонна чедирин, бир гектарга овалиттер 14 центнер дүктүгү алган иш Красный дөдөрчөлдөчүлери.

СЭКП ТК-ның кижигүнү, партия Тыва обкомунун бирги секретары С. К. Тока чыгылаарга байыр чедирген. Бо чылдын Тываның ажайык човнары агаар-бой-дустук берге байдалдары тура-даа, чаагай үргөн дүктүгү чидиргө чоңа ажайык алыр, күрүлгө тараа садар планын оонаалдан ажайык күөседир дөш эрес-муруну ажайыкчы оң айткан. Бо хуңгерге чедир Тываның хош-мөдөрлөшкөн 130 муң тонна эки шынарлар тараа күрүлгө шынарларына киргел болгаш ол дөдөр республиканың дужааа чогур планын 2 ажайык катан хой болган.

— Партия обкомунун бюросунун, Министрлер Чөвүделиниң болгаш өблөрүкчүлүк чарышын мурунда, күсүк доку ажайыкчылар доош, тилелеткени чедир алганлар дөш ишчилер байыр чедирин, ишчилер Кыздык тукут тыпсыр чөпкөсүн көрүлгө—ден, иш Тока чугаадаарга, аалда олурганвар дикмиттик алайып чакырылгалары-биле уткуан. СЭКП Кыздык хоорай комбайнери Н. Т. Шагалын сөс ал чүтө чугаалдан. Боттарының хош-мөдөрлөшкөн күсүк ажайык-херон шынарны доош-каш, колаам бис-хемчеглерде берип дуулаамчы турар өөрүлгү мурунда Иван Тимофеевич бектик үндөлүшүн дөш партия обкомунга, Министрлер Чөвүделинге, өблөрүкчүлүкчүлүк өөрүлгө чедир чегиле иштеткен.

ЧУРУКТА: тук тыпсыр турарының үеги.
О. ОХЕМЧИКТИҢ ФОТОСУ.

«Саян» совхозтук механизаторлары тараа дөш демисекил бо хуңгерде бектик соккатпайн турарлар. Бо берге болгаш харымсалгалык херекке баулуу-ла маандырык чорукту «Саян» совхозтук комбайнери Эрикпен Эрес-оол болгаш «Межегей» совхозтан дуулаамчы-биле чедер берген комбайнер Николай Счастливцев олар көргүзүп турар.

ЧУРУКТА: комбайнер Н. СЧАСТЛИВЦЕВИҢ харга бастырган тамчыны бастырып турары.

А. МЕЛЬНИКОВТУҢ ФОТОСУ.

БЕРГЕЛЕРГЕ ТОРУЛБАЙН

Жданов атты совхоз күрүлгө тараа садар талаш-биле боттарына алган социалисттик хулаалгелерин иш чарык ажайык катан күөседил, ол талаш-биле Улуг-Хем районун ажайыкчыларының арайыгы тилелеткени болуп келген.

Оң-биле чергелестир совхозтук ажайык-ишчилери күсүк чер андырылгалары болгаш трени уруунуңуну үргүзүлгөн турар. Аңаа чедир мында аңаа чугулу 2200 ге черин хой көөпүн чарып, үрөжин уруунуңуну бүрүн доошун турар. Жданов атты совхозтук тараа шийдеринде Дошак Дарган-оол, Доржу Маандыр-оол, Дошак Намыс-оол, Онан Эреша болгаш өскелер-дөш боттарыга алган социалисттик хулаалгелерин ажайык күөседир.

бөргөн. Чер аңдарыгында Мөгөдир Кызыл-оол, Саяч-оол Марат-оол, олар эки көргүзүлгө чедир алганвар.

Тываның ажайык-ишчилерин бо чылдын Төрөөн чуртун берген чаагай тараада бистик Жданов атты совхозтук тараа шынарларын болгаш механизаторларының төлөпиг хууу баа кирип. Күстүн эң чутула ажайык болуп дүктү ажайык алышканын болгаш мал чедирин белеткени доош, малда алай продуктуларын садар талаш-биле хулаалгелерин күөсетип-пал, иштеткениң ажайыкчыларын мурунвуста салып алган бис.

Д. ДУГУР-СЕРЕН,
Жданов атты совхозтук директору.

ЧАҢГЫС ЭПТИГ ЧҮҮЛДҮГЗҮНҮҮШКҮН

«Ростов областың Черноград районун Ленин аттыг колхозунуң партия организация-авайык ажайыкчы дугайында» СЭКП ТК-ның доктормал Дөш-нуң бүтү коммунисттер улуз чүдүлгүлүкчүлүк-биле уткуан. Ону өөрчөмөшкөн, олар партия организацияларының ажайык-чорудулаамды четтергерин илөрдөп, СЭКП-ниң XXIV съездиниң шийтирилгелерин амдыраага боттандыра талаш-биле доктормалга айттыгычан сорулгаларын күөседириниң оруктарын айтты турар.

Колхозтук тараамчылар дугайында сатып салымчык дөш СЭКП Төп Комитетинге өөрүн четтирилгелерин илөрдөшкөн. Ленин аттыг колхозтук коммунисттер боттарының хулаалга партия ТК-ның доктормал чугаалаамчы көргөн.

СЭКП ТК-ның доктормал күөседир талаш-биле колхозтук партия организацияларының сорулгаларының дугайында илөткөк кылган парток секретары Л. В. Колесниченко СЭКП-ниң XXIV съездиниң болгаш СЭКП ТК-ның Пленумдарының шийтирилгелерин амдыраага боттандыра талаш-биле доктормалга айттыгычан сорулгаларын күөседириниң оруктарын айтты турар.

Агаар-бойдустун байдык таарымча чок берге болза-даа колхоз бо чылдын бир гектардан-на 21 центнер тараамы, 15 центнер тарымал чорукту улам ийги көдүрүлгө болгаш интенсификациялар, коммунисттерин болгаш бүтү колхозчуларын политкиг болгаш күш-ажыкчы идепкени бедиткениге уткуандырып турар дөдөрчөлдөчүлери. Чер ажайыкчы күш-культурамын бедиткениге, көдө ажайык-ишчилерин арайыгы социалисттик чарышты калбартырыча, көдө ажайык-агай продукциязымын шынарын бедиткениге уеут кичээтпей салдымын турар.

Агаар-бойдустун байдык таарымча чок берге болза-даа колхоз бо чылдын бир гектардан-на 21 центнер тараамы, 15 центнер тарымал чорукту улам ийги көдүрүлгө болгаш бүтү колхозчуларын политкиг болгаш күш-ажыкчы идепкени бедиткениге уткуандырып турар дөдөрчөлдөчүлери. Чер ажайыкчы күш-культурамын бедиткениге, көдө ажайык-ишчилерин арайыгы социалисттик чарышты калбартырыча, көдө ажайык-агай продукциязымын шынарын бедиткениге уеут кичээтпей салдымын турар.

Көдө ажайык-агай техникамын ажайыкчыларын баа ажайыкчыны дүргөн чоруп гектарлар болгаш өске-даа маани-валар-биле четтергерин улам экижидерин партокдан болгаш колхозтук баштаар черинден хулаалга берген. Колхозчуларын амыдырал-чүрүлгөсүн болгаш социал-культурамын байдалын экижидеринин, иштинин хергел-чүрүлгөсүн көүдөлдөргө чуртаткычылг көдө суурларын чагайжыдар талаш-биле планын боттандыраарының дугайында парток болгаш колхозтук баштаар чери доктормал сатып садар учураат.

Беш чылдын төңчүлүгө чедир колхозка күш-ажыкчыны бүдүрүкчүлүк өстүреринин болгаш бүдүрүлгөсүн эконо-миктиг ажайыкчыны бедиткени талаш-биле хемчеглерин хулаалга чүдүлгүлүкчүлүк, дөдөрчөлдөчүлери.

Хулаалга дөдөрчөлдөчү доктормал хулаалга алган. СЭКП ТК-ның доктормал бир үн-биле чүдүлгүлүкчүлүк турарын, ону боттандыра талаш-биле практиктик хемчеглерин илде айткан.

Хулаалга партияның Ростов обкомунун бирги секретары Н. А. Болдаренко чүтө чугаалаар.

(СЭПА-ның корреспонденттик).

Довда-Ростов.

